

פרסום עיתי, עורך: ד"ר רז צימט

"על איראן להעדיף את סוריה על-פני חבל ח'וזסתאן": הצהרת ראש "מטה עמאר" מעוררת תגובות נזעמות

הצהרתו של חג'ת אל-אסלאם מהדי טאא'ב, ראש "מטה עמאר" המזוהה עם האגף הימני-רדיקלי במחנה השמרני, לפיה איראן צריכה לייחס חשיבות רבה יותר לסוריה על-פני חבל ח'וזסתאן עוררה תגובות חריפות באמצעי התקשורת האיראנים וברשתות החברתיות. בנאום שנשא בכינוס חברי בסיג' הסטודנטים התייחס איש הדת להתפתחויות בסוריה ואמר, כי חשיבותה של סוריה עבור איראן גדולה מזו של מחוז ח'וזסתאן השוכן לחופי המפרץ הפרסי. הוא כינה את סוריה "המחוז ה-35 והאסטרטגי של איראן" וטען, כי במקרה של מלחמה צריכה איראן להעדיף את השמירה על סוריה על פני ח'וזסתאן. בתגובה לדברי טאא'ב פרסם האתר באזתאב מאמר חריף שכותרתו: "לא נחליף את ח'וזסתאן בתמורה לדבר, אפילו לא בתמורה לדמשק". האתר טען, כי דברי איש הדת משרתים את הקבוצות הקיצוניות בעולם הערבי הטוענות לריבונות על חלק משטחה של איראן. עוד נכתב במאמר, כי התנגדות איראן למעורבות הזרה בסוריה אינה מצדיקה התעלמות מהצורך לשמור על שלמותה הטריטוריאלית של איראן והשוואת סוריה לח'וזסתאן. רוב הגולשים באתרי החדשות וברשתות החברתיות הגיבו, אף הם, בזעם להצהרותיו של טאא'ב. רבים מהם הזכירו את הקורבנות הרבים שספגה איראן בהגנה על ח'וזסתאן במהלך מלחמת איראן-עיראק וחלקם אף האשימו את טאא'ב בבגידה. הסערה שעוררו דבריו של ראש מטה עמאר מהווה עדות נוספת לעוצמת הרגשות הלאומיים בציבור האיראני. רגשות אלה ניכרו גם בעבר בתגובותיהם של גולשים ברשת להצהרות מעוררות מחלוקת הנוגעות לשלמותה הטריטוריאלית של ארצם ולזהותה הלאומית-תרבותית.

הצהרה של חג'ת אל-אסלאם מהדי טאא'ב (Hojjat-ol-Islam Mehdi Ta'eb), ראש מטה עמאר המזוהה עם האגף הימני-רדיקלי במחנה השמרני, לפיה איראן צריכה לייחס חשיבות רבה יותר לסוריה על-פני חבל ח'וזסתאן שבדרום-מערב המדינה עוררה תגובות חריפות באמצעי התקשורת האיראנים וברשתות החברתיות.

בנאום, שנשא בכנס של חברי בסיג' הסטודנטים, שנערך ב-14 בפברואר בטהראן, התייחס איש הדת להתפתחויות בסוריה ואמר, כי חשיבותה של סוריה עבור איראן גדולה מזו של מחוז ח'וזסתאן השוכן לחופי המפרץ הפרסי. הוא אף כינה את סוריה "המחוז ה-35 והאסטרטגי של איראן". טאא'ב אמר, כי אם האויב יתקוף את איראן וירצה לכבוש את סוריה או את ח'וזסתאן, איראן צריכה לתת עדיפות לשמירה על סוריה, מכיוון שאם סוריה תישמר בידיה, היא תוכל להשיב אליה גם את ח'וזסתאן, אך אם איראן תאבד את סוריה, היא לא תוכל לשמר בידיה גם את טהראן.

טאא'ב התייחס בדבריו גם לסיוע האיראני לכוחות הנלחמים לצד הנשיא אסד ואמר, כי הצבא הסורי לא היה מסוגל לנהל מלחמה בתוך הערים ולכן אימצה סוריה את הצעת איראן והקימה מיליציה בהשתתפות 60 אלף חברי "חזבאללה" שאחראית לנהל את המלחמה בתוך הערים.

בחלק אחר בנאומו התייחס טאא'ב למצב הפוליטי והכלכלי באיראן. הוא טען, כי הסיבה המרכזית למשבר הכלכלי נעוצה בסנקציות הכלכליות וכי אף ממשלה איראנית לא ניצבה בעבר בפני סנקציות כה חריפות על יצוא נפט. בכך אימץ איש הדת את טענת הנשיא ותומכיו לפיה יש לתלות את האחריות המרכזית למשבר הכלכלי בסנקציות הבינלאומיות ולא בהתנהלות הכלכלית של הממשלה, כפי שטוענים מבקריה.

בהתייחסו לאיומים הצבאיים הניצבים בפני איראן אמר טאא'ב, כי האיום היחיד העומד בפני איראן הוא "המשטר הציוני" שבידיו הניעה והיכולת לתקוף את איראן. הוא הדגיש, עם זאת, כי איראן הצליחה "לנעול" את ישראל באמצעות חזבאללה וכי ישראל לא הצליחה להיחלץ ממנעול זה במהלך מלחמת לבנון השנייה. בהתייחס לארצות-הברית אמר טאא'ב, כי אין ברשותה לא כסף ולא יכולת צבאית לפתוח במלחמה נגד איראן (אפתאב ניוז, 14 פברואר 2013).

מטה עמאר (قراگاه عمار) בראשו עומד מהדי טאא'ב הוקם בראשית 2011 ביוזמת תומכי המשטר והמנהיג העליון המזוהים עם האגף הימני-רדיקלי בפוליטיקה האיראנית, ובהם: אנשי דת, פעילים

תרבותיים, חברי מג'לס ויוצאי משמרות המהפכה. הקמת המטה ביטאה את הצורך, שחשו בכירי הממסד הדתי-שמרני בגיוס תומכי המשטר לנוכח המשבר הפוליטי החריף שפרץ לאחר בחירות 2009. בראשית דרכו מיקדו פעילי המטה את עיקר מאבקם באופוזיציה הרפורמיסטית, אך חודשים ספורים לאחר הקמתו העבירו בכירי המטה את עיקר תשומת ליבם למאבק ב"זרם הסוטה" המזוהה עם הנשיא וראש לשכתו לשעבר מעורר המחלוקת, רחים משאא'י.

במהלך מערכת הבחירות למג'לס, שהתקיימו במרץ 2012, הרחיבו פעילי "מטה עמאר" את פעילותם הפוליטית ופעלו לקידום מועמדים המשתייכים לאגף הימני-רדיקלי אך אינם מזוהים עם תומכי הנשיא ו"הזרם הסוטה". פעילים מרכזיים במטה היו שותפים להקמת "חזית העמידה האיתנה" שנתמכה על-ידי איש הדת הרדיקלי, איתאללה מחמד-תקי מצבאח יזדי (Ayatollah Mohammad-Taqi Mesbah)¹.(Yazdi)

"דברי טאא'ב משרתים את אויבי איראן החותרים לערער על שלמותה הטריטוריאלית"

האתר באזתאב המזוהה עם האגף הימני המתון במחנה השמרני פרסם שעות ספורות לאחר הדיווח על נאומו מעורר המחלוקת של ראש מטה עמאר מאמר פרשנות חריף תחת הכותרת: "לא נחליף את ח'וזסתאן בתמורה לדבר, אפילו לא בתמורה לדמשק".

האתר טען, כי טאא'ב התעלם בדבריו מן האפשרות שהצהרותיו ינוצלו לרעה על-ידי אויבי איראן השואפים לערער על שלמותה הטריטוריאלית. באזתאב הזכיר, כי שאיפות אלה ניכרו אך לאחרונה בכינוס ועידת התמיכה בתושבי המיעוט הערבי בח'וזסתאן שנערכה בקהיר (ראה "זרקור לאיראן" מתאריך 14 בינואר 2013: "במקביל לביקור שר החוץ צאלחי במצרים: זעם באיראן על כינוס ועידת תמיכה בערביי חבל ח'וזסתאן בקהיר"). בעולם הערבי פועלות, לטענת האתר, קבוצות קיצוניות הטוענות מזה עשרות שנים לריבונות על האזורים המיושבים בערבים באיראן ודברי טאא'ב מחזקים את טענותיהם של גורמים קיצוניים אלה.

טאא'ב לא הסתפק, לטענת אזתאב, בהתייחסות לעדיפות שצריכה להינתן לסוריה אלא גם הדגיש בדבריו את הצורך לעשות שימוש בכוחות הבסיג' לניהול המלחמה בערי סוריה. דבריו נאמרו בשעה שאמצעי התקשורת העוינים את איראן מנצלים את "השמעות חסרות הבסיס" בנוגע לנוכחות כוחות בסיג' איראנים בסוריה על מנת לתקוף אותה ודווקא כאשר איראן משקיעה מאמצים ניכרים לשים קץ לשפיכות הדמים בסוריה.

האתר גרס, כי לא ניתן להתעלם מתפקידה של סוריה בהתנגדות לישראל וכי איראן מדגישה מאז ראשית מלחמת האזרחים בסוריה את התנגדותה להתערבות כוחות זרים במדינה ואת תמיכתה

¹ להרחבה על מטה עמאר, ראו: רז צימט, "מטה עמאר: ביטוי לתמורות במערכת הפוליטית האיראנית", "זמן איראן", מס' 28 (2 בפברואר 2012), מרכז אליאנס ללימודים איראנים באוניברסיטת תל-אביב, <http://humanities.tau.ac.il/iranian/he/zman-iran/9-iran-pulse-he/49-28>

ברפורמות הדרגתיות במדינה. גם באיראן גוברת, עם זאת, ההכרה בכך שהפתרון למשבר בסוריה עשוי להיות אפשרי רק באמצעות העברת הנשיא אסד מתפקידו והשיחות שמקיימת לאחרונה איראן עם נציגי האופוזיציה הסורית עשויות להעיד על כך.

איראן מתנגדת לכל סוג של מעורבות זרה בסוריה, נכתב במאמר, אך אין הדבר אומר שניתן להתעלם מריבונותה ומשלמותה הטריטוריאלית ולהשוות בין סוריה לח'זסתאן המהווה אחד האיזורים האסטרטגיים ועתירי הנפט. קיומה של ממשלה אנטי-ישראלית בסוריה הוא עיקרון אסטרטגי חשוב עבור איראן, אך אף בכיר צבאי, דיפלומטי או אסטרטגי לא ימליץ לעולם לוותר על אף שעל מאדמת איראן. העלאת סוגיה זו אפילו בתור דוגמא שנועדה להדגיש את חשיבות הנושא מעוררת רגישות מיותרת. לוחמי מלחמת איראן-עיראק לא נלחמו במשך שמונה שנים כדי שחלק מאדמתה ספוגת הדם של ח'זסתאן ייפול בידי זרים. הם נלחמו באומץ לב על מנת שאף אחד לא יעז ללטוש את עיניו לעבר ח'זסתאן או לעבר חלק אחר מאדמת איראן.

מה שמבטיח את גורלה של איראן ואת עליונותה במשחק הדיפלומטי שהיא מנהלת עם אויביה בראשית המאה ה-21 אינם מלחמה ונשק כי אם תבונה, ניהול, ידע פוליטי ויכולת מיקוח. עדיף שמדיניות הפנים, מדיניות החוץ והתקשורת יישארו בידי מי שבקיא במדע המדינה וביחסים הבינלאומיים ויכול להפוך אויבים לידידים ולהימנע ממהומה תקשורתית מיותרת במקום לעורר רגשות לאומיים וליצור חילוקי דעות. אנשי דת המעוניינים להתערב במדיניות החוץ ובביטחון לאומי צריכים לדעת, שהבעת דעה בנוגע לשלמותה הטריטוריאלית ולזהותה הלאומית של מדינה היא עניין רגיש יותר מנושאים הקשורים לפוליטיקה פנימית, סיכם באזתאב.

"לא נוותר על ח'זסתאן אפילו בתמורה לסוריה כולה": תגובות גולשים לנאום טאא'ב

רוב הגולשים באתרי החדשות הגיבו, אף הם, בזעם להצהרותיו של טאא'ב. חלק מהגולשים תקפו את איש הדת באופן אישי ("האם זהו מרצה באוניברסיטה או מחרחר מלחמה ומעורר שנאה?"), "האם הוא איראני או זר?". אחד הגולשים המליץ לשלוח את טאא'ב להילחם בסוריה לצד הנשיא אסד ("אולי נוכל להיפטר ממנו"). מספר גולשים התייחסו לחדית' המיוחס לנביא מוחמד לפיו אהבת המולדת מבטאת את עוצמת האמונה הדתית. בהתייחס לביקורת שהשמיע טאא'ב נגד "הזרם הסוטה" ציין אחד הגולשים, כי דבריו מעידים על כך שהוא סוטה בעצמו. גולש אחר מתח ביקורת על דבריו וטען, כי המשבר בו נתונה סוריה בשנתיים האחרונות לא השפיע כלל לרעה על ביטחונה של איראן.

גולשים רבים הדגישו בביקורתם על טאא'ב את הקורבנות הרבים שספגה איראן במהלך מלחמתה עם עיראק וחלקם אף האשימו אותו בבגידה במולדת. אחד הגולשים תהה, כיצד איש הדת יכול לטעון שסוריה קודמת לח'זסתאן לאחר שמונה שנים של מלחמה שהביאה למספר כה רב של הרוגים, פצועים, נכים ושבוים. גולש נוסף טען, כי גם אם כל כוונתו של טאא'ב היתה להדגיש את חשיבותה של סוריה עבור איראן, היה מן הראוי שישתמש בדוגמא אחרת ולא בח'זסתאן המהווה סמל לגבורה ואנדרטה לדם הלוחמים שנפלו למענה. הוא ציין, כי האיראנים לא יסכימו לוותר על אף שעל מאדמת

ח'זסתאן לא רק בתמורה לדמשק כי אם בתמורה לסוריה כולה וכי במקרה של מלחמה נגד שתי המדינות (איראן וסוריה), יהיו האיראנים מוכנים להגן אך ורק על אדמתם (תגובות הגולשים מתוך: באזתאב, 14 בפברואר 2013).

הצהרת טא'ב עוררה עניין גם ברשתות החברתיות. אחד הבלוגרים האיראנים הגולים פרסם בעקבות פרסום דבריו רשומה ביומן הרשת שלו תחת הכותרת: "מחוזות הרפובליקה האסלאמית של איראן", שבה פירט את רשימת המחוזות באיראן בהתאם לסדר העדיפויות המקובל ברפובליקה האסלאמית. הרשימה כוללת את המחוזות פלסטין, לבנון, ונצואלה, כרבלא' ונג'ף שבעיראק, צפון-קוריה, סוריה ורשימה ארוכה של מדינות שונות ביבשת אפריקה (<http://harfhaye-nagofte-> elham.blogspot.fr/2013/02/).

הסערה בעקבות דברי טא'ב: ביטוי נוסף לעוצמתם של רגשות לאומיים בקרב האיראנים

יצוין, כי אין זו הפעם הראשונה שבה מבטאים גולשים איראנים ברשת את רגשותיהם הלאומיים בעקבות הצהרות מעוררות מחלוקת הקשורות בשלמותה הטריטוריאלית של ארצם או בזהותה הלאומית-תרבותית. כך, למשל, עוררה ועידת התמיכה בערבים תושבי ח'זסתאן, שנערכה לאחרונה בקהיר, תגובות זועמות מצד גולשים שיצאו נגד גילויי בדלנות באיראן, תקפו בחריפות את ממשלת מצרים ואת הנשיא מורסי ודרשו תגובה איראנית תקיפה נגד מצרים.

בנובמבר 2010 התעורר זעמם של גולשים איראנים רבים בעקבות הפצת סרטון YouTube שתיעד קטעים מנאומו של חסן נצראללה במהלכו התייחס מזכ"ל חזבאללה לזהותה המוסלמית של איראן וטען כי שורשיה הם ערבים ולא פרסים. הפצת הסרטון עוררה סערה ברשתות החברתיות באיראן ובקרב גולים איראנים.